

Dr. Fatma Candan KAVŞAT METİNER

**TÜRK MARKA HUKUKUNDA
BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİ**

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	V
KISALTMALAR CETVELİ.....	XVII
GİRİŞ.....	1
I. BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİNİN EKONOMİK İŞLEVİ VE ÖNEMİ.....	4
II. KONUNUN TAKDİMİ VE SORUNUN ORTAYA KONMASI.....	9
III. KONUNUN SINIRLANDIRILMASI.....	10

BİRİNCİ BÖLÜM KAVRAM, HUKUKİ NİTELİĞİ, BENZER SÖZLEŞME İLİŞKİLERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI

§1. MARKA HAKKI VE BİRLİKTE VAR OLMA KAVRAMI.....	11
I. GENEL OLARAK MARKA HAKKI ve MARKA HAKKININ İÇERİĞİ.....	11
A. Genel Olarak Marka Hakkı.....	11
B. Marka Hakkının İçeriği.....	13
II. BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİNİN TANIMLANMASI ve SÖZLEŞMEYE İLİŞKİN MEHAZ KANUNDAKİ DÜZENLEMELERLE KARŞILAŞTIRILMASI 14	
A. Terminoloji Sorunu.....	14
B. Birlikte Var Olma Sözleşmesinin Tanımı.....	16
C. SMK m. 5/3 Düzenlemesinin Avrupa Birliği Yönergesi ile Diğer Bazı Ülke Kanunlarındaki Düzenlemelerle Karşılaştırması.....	20

§2. BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ	21
I. GENEL OLARAK.....	21
II. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİ GÖRÜŞÜ	22
III. SULH SÖZLEŞMESİ GÖRÜŞÜ.....	24
IV. İSİMSİZ SÖZLEŞME GÖRÜŞÜ	27
V. GÖRÜŞÜMÜZ.....	28
§3. BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİNİN NİTELİKLERİ.....	30
I. BORÇ SÖZLEŞMESİ OLMASI.....	30
II. TAM İKİ TARAFA BORÇ YÜKLEYEN BİR SÖZLEŞME OLMASI.....	30
III. İVAZLI BİR SÖZLEŞME OLMASI.....	30
IV. RIZAİ BİR SÖZLEŞME OLMASI.....	31
V. SÜREKLİ EDİMLİ BİR SÖZLEŞME OLMASI.....	31
§4. BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİNİN UNSURLARI.....	33
I. AYNI VEYA AYNI TÜRDEKİ MAL VEYA HİZMETLERLE İLGİLİ OLARAK TESCİL EDİLMİŞ YA DA DAHA ÖNCEKİ TARİHTE TESCİL BAŞVURUSU YAPILMIŞ MARKA VE AYNI VEYA AYIRT EDİLEMEYECEK KADAR BENZER İŞARETLERİN BULUNMASI.....	33
II. KATLANMA VE MÜDAHALE ETMEME UNSURU	33
III. İKİ YA DA DAHA FAZLA MARKANIN BİRLİKTE VAR OLMASI UNSURU	34
IV. ANLAŞMA UNSURU	34
A. Genel Olarak.....	34
B. Birlikte Var Olma Sözleşmesinin Şekli.....	35
§5. BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİNİN BENZER HUKUKİ İLİŞKİLERDEN AYIRT EDİLMESİ.....	35
I. MARKA LİSANS SÖZLEŞMESİNDEN AYIRT EDİLMESİ.....	35
A. Genel Olarak.....	35
B. Konu Bakımından Karşılaştırma.....	41
C. Unsurları Bakımından Karşılaştırma.....	42

1. Marka Lisans Sözleşmesinde Bedel Ödeme Unsuru	42
2. Marka Hakkından Yararlanmanın Devri Unsuru.....	42
D. Hukuki Niteliği Bakımından Karşılaştırma.....	43
1. Marka Lisans Sözleşmesinin Tam İki Tarafa Borç Yükleyen Bir Sözleşme Olması	43
2. Marka Lisans Sözleşmesinin İvazlı Bir Sözleşme Olması...43	
3. Marka Lisans Sözleşmesinin Rızai Bir Sözleşme Olması ...43	
4. Marka Lisans Sözleşmesinin Sürekli Edimli Bir Sözleşme Olması	44
5. Sözleşme Tipi Bakımından Karşılaştırılması	44
E. Görüşümüz.....	44
II. SULH SÖZLEŞMESİNDEN AYIRT EDİLMESİ	44
A. Genel Olarak	44
B. Konu Bakımından Karşılaştırma.....	46
C. Unsurları Bakımından Karşılaştırma.....	46
1. Uyuşmazlık ve Belirsizlik Unsuru	46
2. Karşılıklı Ödün (Taviz-Fedakârlık) Unsuru	48
3. Uyuşmazlık ve Belirsizliğe Son Verme Unsuru	48
D. Sulh Sözleşmesinin Nitelikleri Bakımından Karşılaştırma	49
E. Görüşümüz.....	50
III. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNDEN AYIRT EDİLMESİ.....	51
A. Genel Olarak	51
B. Konu Bakımından Karşılaştırma.....	51
C. Unsurları Bakımından Karşılaştırılması.....	52
1. Kişi Unsuru.....	52
2. Ortak Amaç Unsuru	53
3. Ortak Amaç Bakımından Birlikte Çaba Yükümlülüğü Unsuru.....	53
4. Katılma Payı Unsuru.....	54
5. Anlaşma Unsuru	54

D. Adi Ortaklık Sözleşmesinin Nitelikleri Bakımından Karşılaştırma	55
E. Görüşümüz.....	58
IV. KULLANIM ÖDÜNCÜ SÖZLEŞMESİNDEN AYIRT EDİLMESİ	58
A. Genel Olarak	58
B. Konu Bakımından Karşılaştırılması.....	59
C. Unsurları Bakımından Karşılaştırma.....	59
1. Bir Şey ya da Hakkın Kullanılmasının Başkasına Bırakılması Unsuru	59
2. Şeyin veya Hakkın Kullanılmasının Bırakılmasının Karşılıksız Olması Unsuru.....	60
D. Kullanım Ödücü Sözleşmesinin Özellikleri Bakımından Karşılaştırma	60
E. Görüşümüz.....	61
V. HAKSIZ REKABETE SON VERECEĞİNE İLİŞKİN AÇIKLAMA-BOYUN EĞME BEYANI (UNTERWERFUNG) SÖZLEŞMESİNDEN AYIRT EDİLMESİ	61
A. Genel Olarak	61
B. Konu Bakımından Karşılaştırma.....	64
C. Unsurlar Bakımından Karşılaştırma	64
1. Uyuşmazlık ve Belirsizlik Unsuru	64
2. Tek Taraflı Taviz Unsuru.....	65
3. Ceza Koşulu Unsuru.....	65
4. Uyuşmazlık ve Belirsizliğe Son Verme Unsuru	65
5. Anlaşma Unsuru	66
D. Boyun Eğme Sözleşmesinin Nitelikleri Bakımından Karşılaştırma	66
E. Görüşümüz.....	67
VI. MUVAFAKATNAMEDEN AYIRT EDİLMESİ	68
Ş6. BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİNİN ÇEŞİTLERİ	70

I. KONUSU MAL VE HİZMET MARKALARI BAKIMINDAN SINIRLAMA OLAN BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİ.....	70
II. KONUSU KULLANILACAK İŞARETLER BAKIMINDAN SINIRLAMA OLAN BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİ.....	72
III. KONUSU TARAFLARIN MARKALARINI KULLANACAKLARI BÖLGE BAKIMINDAN SINIRLAMA OLAN BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİ....	73
IV. KONUSU SATIŞ BİÇİMLERİNİN SINIRLANMASINA İLİŞKİN OLAN BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİ.....	74

İKİNCİ BÖLÜM
BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİNİN
KURULMASI, TARAFLARIN HAK VE
BORÇLARI

§7. BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİNİN KURULMASI.....	77
I. SÖZLEŞMENİN KURULMASI.....	77
A. Sözleşmenin Objektif Esaslı Unsurları (Essentialia negotii)....	77
B. Sözleşmenin Sübjektif Esaslı Unsurları (Accidentalia negotii).....	78
II. BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİ BAKIMINDAN SÖZLEŞMENİN İÇERİĞİNİ BELİRLEME ÖZGÜRLÜĞÜ VE SÖZLEŞMENİN GEÇERLİLİK ŞARTLARI.....	80
A. Genel Olarak.....	80
B. Şekli.....	81
C. Sözleşmenin İçeriğinin Hukuka Aykırı Olmaması.....	82
1. Birlikte Var Olma Sözleşmesinin Rekabetin Korunması Hakkında Kanunda Öngörülen Yasaklayıcı Hükümlere Aykırı Olmaması.....	83
a. Genel Olarak.....	83

b. Birlikte Var Olma Sözleşmesinin Rekabet Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi Ölçütleri.....	86
c. Birlikte Var Olma Sözleşmesinin Rekabet Hukuku Bakımından Etkisine İlişkin Mahkeme Kararları.....	90
2. Birlikte Var Olma Sözleşmesinin Haksız Rekabete İlişkin Hükümlere Aykırı Olmaması	97
a. Genel Olarak	97
b. Taraflar Arasındaki İlişki	98
i. Rakip Teşebbüsün Kasıtlı Olarak Engellenmesi	99
ii. Karar Verme Özgürlüğünün Makul ve Nesnel Olmayan Şekilde Bozulması.....	101
c. Haksız Rekabet Hükümlerinin Birlikte Var Olma Sözleşmesinin Geçerliliğine Etkisi.....	102
3. Birlikte Var Olma Sözleşmesinin Haksız Ticari Uygulamalar Çerçevesinde Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun Emredici Hükümlerine Aykırı Olmaması.....	103
a. Genel Açıklamalar	103
b. Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğine Göre Reklamların Doğruluk ve Dürüstlük İlkelerine Uygun Olması Yükümlülüğü	104
c. Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğine Göre İtibardan Haksız Yararlanma Yasağı.....	104
d. Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğine Göre Taklit Yasağı.....	105
e. SMK m. 5/3, TKHK m. 61, 62 ila 84 ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği Hükümlerinin Birlikte Var Olma Sözleşmesi Bakımından Aynı Anda Uygulanması.....	105
4. Kelepçeleme Sözleşmesi Olarak Birlikte Var Olma Sözleşmesinin Yapılması	106
III. SÖZLEŞMENİN TARAFLARI, TARAFLARIN EHLİYETİ....	109
§8. TARAFLARIN HAK VE BORÇLARI.....	109

I. GENEL OLARAK.....	109
II. ÖNCEKİ MARKA SAHİBİNİN BORÇLARI	110
A. Önceki Marka Sahibinin Başvurunun Tesciline Açıkça Muvafakat Etme Taahhüdünde Bulunması.....	110
B. Önceki Marka Sahibinin Sonraki Başvuru Sahibinin Markasını Kullanacağı Alanlara Müdahale Etmeme Borcu...	111
III. SONRAKİ MARKA SAHİBİNİN BORÇLARI.....	112
A. Sonraki Marka Sahibinin Önceki Marka Sahibinin Sicilde Daha Sonra Yapacağı Tescil ve Değişikliklere İzin Verme Borcu.....	112
B. Sözleşmeyle Kararlaştırılan Kullanım Alanları ve/veya Biçimleri Dışında Markasını Kullanmama Borcu.....	114
IV. SÖZLEŞMEDE BULUNMASI ZORUNLU OLMAMA BİRLİKTE SIKLIKLA KARARLAŞTIRILAN SÖZLEŞME HÜKÜMLERİ.....	115
A. Genel Olarak	115
B. Birlikte Var Olma Sözleşmesine Önalım, Alım ve Gerialım Hükümünün Konulması	115
C. Sözleşmenin Üçüncü Kişilere Etkisi.....	119
1. Sözleşmenin Markayı Küllî veya Cüzî Halefiyet Yoluyla Devralan Sonraki Marka Sahiplerine Etkisi.....	119
2. Sözleşmenin Şirketler Topluluğunda Yer Alan Diğer Şirketlerle Lisans Alanlara Etkisi	122
D. Coğrafi Alana İlişkin Yükümlülükler	124
1. Genel Olarak	124
2. Sözleşmenin Belli Bir Bölgede Uygulanması.....	126
3. Sözleşmenin Diğer Ülkelerde Uygulanmasında Karşılıklılık (Rezipozitätsklausel).....	127
E. Sözleşmenin Süresine İlişkin Hükümler.....	128
F. Sözleşmenin Belirli Bir Süre İçin Hüküm ve Sonuç Doğuracağına İlişkin Hükümler.....	128
G. Marka Hakkının Uzatılmasına İlişkin Hükümler.....	129

H. Marka Hakkının Taraflardan Biri Bakımından Sona Ermesiyle Sözleşmenin Sona Ereceğine Dair Hükümler	129
I. Borcun İfasını Kuvvetlendirme veya Sözleşme İhlali Halinde Zararın Miktarını İspat Külfetinden Kurtarma Amacı Taşıyan Hükümler	130
J. Diğer Hükümler	131

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİNİN UYARLANMASI VE SONA ERMESİ

§9. BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİNİN UYARLANMASI ...	133
I. BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİ BAKIMINDAN TBK m. 138'İN UYGULANMASININ KOŞULLARI.....	133
II. TBK m. 138'DEN KAYNAKLANAN HAKKIN KULLANILMASININ SONUÇLARI.....	139
§10. BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİNİN SONA ERME BİÇİMLERİ.....	140
I. BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİNİN KENDİLİĞİNDEN SONA ERMESİ	141
A. Sözleşmenin Süresinin Dolması Nedeniyle Sona Erme	141
B. Sözleşmenin Bozucu Şartın Gerçekleşmesiyle Sona Ermesi.	142
C. Sözleşmenin Ölümle Sona Ermesi.....	142
D. Tüzel Kişilerde Kişiliğin Sona Ermesi Halinde Sözleşmenin Sona Ermesi.....	144
E. Sözleşmenin Fiil Ehliyetinin Kaybı veya Sınırlandırılması Nedeniyle Sona Ermesi.....	145
F. Sözleşmenin İmkânsızlık Nedeniyle Sona Ermesi.....	146
1. Borçlunun Sorumlu Olduğu Sonraki İfa İmkânsızlığı Nedeniyle Sona Erme.....	146
2. Borçlunun Sorumlu Olmadığı Sonraki İmkânsızlık Nedeniyle Sona Erme.....	147

3. Alacaklının Sorumlu Olduğu Sonraki İmkânsızlık Halinde Sona Erme.....	148
4. Alacaklının Etki Alanında Gerçekleşen Sonraki İmkânsızlık Halinde Sona Erme.....	149
5. Kısmi İmkânsızlık.....	150
6. Sözleşme Amacının Boşa Çıkması.....	150
II. BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİNİN HUKUKİ İŞLEMLE SONA ERMESİ.....	153
A. Birlikte Var Olma Sözleşmesinin İkale Sözleşmesiyle Sona Ermesi.....	153
B. Birlikte Var Olma Sözleşmesinin Olağan ve Olağanüstü Fesihle Sona Ermesi.....	154
1. Olağan Fesihle Sona Erme.....	154
2. Olağan Fesih Hakkının Sınırları.....	160
C. Olağanüstü Fesihle Sona Ermesi.....	162
1. Haklı Sebep.....	163
2. Haklı Sebep Oluşturan Haller.....	164
a. Temerrüt.....	166
b. İfa Güçsüzlüğü ve İflas Halinde Sona Erme.....	168
c. Birlikte Var Olma Sözleşmesinden Doğan Yükümlülüklerin Yerine Getirilmemesi Sebebiyle Ortaya Çıkan Haklı Sebepler.....	170
3. Haklı Bir Sebep Olmaksızın Olağanüstü Fesihte Bulunulması Durumunda Feshin Akıbeti.....	171
III. BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİNİN GEÇERSİZLİK HALLERİ.....	173
A. Yokluk.....	173
B. İptal Edilebilirlik.....	174
C. Eksiklik.....	174
D. Kesin Hükümsüzlük.....	176
§ 11. BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİNİN HÜKÜM VE SONUÇLARI.....	177

I. BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİNİN TARAFLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ.....	177
A. Bilgi ve Belgelerin Geri Verilmesi	177
B. Denkleştirme Alacağı Talep Etme.....	177
C. Sözleşme Sonrası Sır Saklama Yükümlülüğü	181
D. Rekabet Etmeme Yükümlülüğü	181
II. ZAMANAŞIMI, YETKİLİ ve GÖREVLİ MAHKEME	184
SONUÇ	185
KAYNAKÇA.....	195